

Salla Päätaalo

JOPOLLA UUSILLE URILLE-

Nuorten kokemuksia joustavasta perusopetuksesta

Opinnäytetyö

KESKI-POHJANMAAN AMMATTIKORKEAKOULU

Sosiaalialan koulutusohjelma

Huhtikuu 2012

TIIVISTELMÄ OPINNÄYTETYÖSTÄ

Yksikkö Ylivieska	Aika Huhtikuu 2012	Tekijä/tekijät Salla Päätalo
Koulutusohjelma Sosiaalialan koulutusohjelma		
Työn nimi Jopolla uusille urille – nuorten kokemuksia joustavasta perusopetuksesta		
Työn ohjaaja Marja Savolainen		Sivumäärä 29
Työelämäohjaaja Katja Kauniskangas, Siikajoen kunta		
<p>Tämä tutkimus käsittelee Siikajoen kunnan joustavan perusopetuksen vaikutuksista ryhmän oppilaille. Tutkimus suoritettiin yksilö- ja ryhmähaastatteluina. Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää joustavan perusopetuksen vaikutuksia ryhmän oppilaiden elämään koulumenestyksen, tulevaisuuden suunnitelmien ja sosiaalisen elämän valossa.</p> <p>Joustava perusopetus aloitti toimintansa vuonna 2006 Opetushallituksen rahoituksella, mutta sen jälkeen se on otettu osaksi perusopetussuunnitelmaa. Joustavan perusopetuksen tavoitteena on taata oppilaille peruskoulun päättötodistus ja mahdollisuus toisen asteen opintoihin.</p> <p>Tutkimustulosten mukaan oppilaat kokivat joustavan perusopetuksen vaikutukset myönteiseksi. Joustava perusopetus oli vaikuttanut positiivisesti koulumenestykseen, tulevaisuuden suunnitelmiin sekä sosiaaliseen elämään.</p>		
Asiasanat joustava perusopetus, koulupudokkuus, laadullinen tutkimus, nuori, syrjäytyminen, teemahaastattelu		

ABSTRACT

CENTRAL OSTROBOTHNIA UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES Ylivieska	Date April 2012	Author Salla Päätaalo
Degree programme Social sciences		
Name of thesis New directions through flexible basic education – Young people’s experiences of flexible basic education		
Instructor Marja Savolainen		Pages 29
Supervisor Katja Kauniskangas, Siikajoki municipality		
<p>The subject of this thesis was to study the effects of flexible basic education on a group students at Siikajoki municipality. The study was carried out through individual and group interviews. The aim of the study was to find out the effects of the flexible basic education on the students of the group as for their school success, plans for the future and social life.</p> <p>Flexible basic education started in 2006 with the funding of Finnish national Board of Education, but afterwards it was taken as part of the core curricula of basic education. The purpose of flexible basic education is to provide students with a certificate of completing the basic education and a chance to continue studies at upper secondary education.</p> <p>According to the study results, students felt positively about the impact of flexible basic education. Flexible basic education had also a positive effect on the school success, plans for the future and social life</p>		
Key words Social exclusion, flexible basic education, a qualitative study, dropping out of school, themed interview, a young person		

**TIIVISTELMÄ
ABSTRACT
SISÄLLYS**

1 JOHDANTO	1
2 TUTKIMUKSEN TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT	2
2.1 Joustava perusopetus	2
2.1.1 Joustavan perusopetuksen toiminnan kuvaus	2
2.1.2 Joustavan perusopetuksen tarkoitus ja tavoitteet	3
2.1.3 Joustavan perusopetuksen opetuksen keinot	5
2.1.4 Aiempi tutkimus joustavan perusopetuksen vaikuttavuuden arvioinnista	6
2.2 Koulupudokkuus	8
2.3 Syrjäytyminen	10
3 AINEISTON KERUU JA ANALYYSI	13
3.1 Laadullinen tutkimus ja teemahaastattelu	13
3.2 Aineiston analyysi	15
4 TUTKIMUSTULOKSET	17
4.1 Joustavan perusopetuksen vaikutukset koulumenestykseen	17
4.2 Joustavan perusopetuksen vaikutukset sosiaalisiin suhteisiin	18
4.3 Joustavan perusopetuksen vaikutukset tulevaisuuden suunnitelmiin	19
5 JOHTOPÄÄTÖKSET	21
6 POHDINTA	23
6.1 Tulosten pohdinta	23
6.2 Tutkimuksen eettinen pohdinta	24
6.3 Opinnäytetyöprosessin pohdinta	24
6.4 Jatkotutkimusaiheet	25
LÄHTEET	27
LIITTEET	29
KUVIOT	
KUVIO 1. Peruskoulun 9. luokan päättäneiden välitön sijoittuminen jatko-opintoihin 2005 - 2010, % (Tilastokeskus)	10

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni tarkoitus on selvittää Siikajoen kunnan joustavan perusopetuksen ryhmän vaikutuksia ryhmän oppilaille. Siikajoen kunnassa joustavan perusopetuksen ryhmä on toiminut vuodesta 2006 lähtien. Aikaisempaa tutkimusta ryhmän vaikutuksista oppilaiden näkökulmasta ei ole tehty, mutta tuloksia asiasta kaivataan. Sain aiheeseen idean Ruukin yläkoulun erityisopettajalta, joka ohjasi joustavan perusopetuksen ryhmää. Tutkittuani aiheita totesin, että aiheesta on hyvin vähän tietoa saatavilla. Ainoat tutkimukset joustavasta perusopetuksesta ovat pedagogiselta puolelta, joten sosiaalisen näkökulmalta aihe on tuore ja ajankohtainen. Ajankohtaiseksi aiheen tekee se, että joustava perusopetus on toiminut viisi vuotta Suomessa, ja tuloksia sen vaikutuksista kaivataan monelta eri näkökulmalta.

Olen koonnut tutkimukseeni teorian tietoa joustavasta perusopetuksesta, syrjäytymisestä sekä koulupudokkuudesta. Joustava perusopetus on toiminut Suomessa vasta muutaman vuoden, joten se on nostettava myös sosiaalialan asiantuntijoiden tietoisuuteen syrjäytymisen ehkäisyn keinona. Koulupudokkuus on ongelma tämän päivän nuorilla. Koulupudokkuus vaikuttaa nuoren elämään pitkän aikaa ja nuorella on suuri vaara syrjäytyä kun koulutuspolku ei jatkukaan. Olen avannut teoriaosuudessa laadullisen tutkimuksen sekä teema-haastattelun perusasioita.

Tärkeintä tutkimuksessani ovat oppilaiden mielipiteet ja kokemukset asiasta sekä niiden raportointi. Oppilaiden äänen kuuleminen heitä koskevassa asiassa on tärkeintä, koska silloin saatu tulos on rehellinen ja luotettava.

2 TUTKIMUKSEN TEOREETTISET LÄHTÖKOHDAT

2.1 Joustava perusopetus

Perusopetuksella on kasvatus- ja opetustehtävä. Perusopetuksen tavoitteena on tukea oppilaan kasvua ihmisenä ja yhteiskunnan jäsenenä sekä opettaa oppilaalle elämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Perusopetus tuottaa kaikille saman jatko-opintokelpoisuuden ja se on maksutonta. (Opetushallitus 2011)

Joustava perusopetus on alkanut vuonna 2006 Opetusministeriön hankerahoituksella. Kouluhyvinvointi oli ministeriön strategisena linjauksena vuosina 2005- 2011 ja JOPO®-hanke oli yksi rahoituksen saajista. Hanke muuttui osaksi perusopetussuunnitelmaa sisältyen normaaliin rahoitukseen kunnissa. Joustavan perusopetuksen mallina on käytetty Suomessa toiminutta Omaura-toimintaa sekä kansainvälistä City as School-mallia. (Numminen & Ouakrim-Soivio 2007, 20.) Joustavasta perusopetuksesta on tehty aiemmin vaikuttavuuden arviointitutkimus, jonka mukaan monet joustavan perusopetuksen käyttämät menetelmät, ovat oppilaiden kokemusten mukaan vaikuttaneet positiivisesti. (Opetusministeriö 2006)

2.1.1 Joustavan perusopetuksen toiminnan kuvaus

Joustava perusopetus järjestetään normaalissa peruskoulussa, jossa on perustettu joustavan perusopetuksen ryhmä. Ryhmää vetää tiimi, johon kuuluvat luokan opettaja tai erityisopettaja, koulun rehtori ja päätoiminen nuorisotyöntekijä tai sosiaalityöntekijä. Luokan opettaja vastaa luokan opetuksesta ja arvioinnista perusopetussuunnitelman mukaisesti. Nuorisotyöntekijä tukee nuoren sosiaalista kasvua, toimii perheiden kanssa tehtävässä työssä, kerää työpaikkaverkostoa sekä antaa oppilaille neuvontaa ja tukea opinnoissa. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2009)

Joustavan perusopetuksen ryhmään oppilaat hakeutuvat omasta hakemuksesta tai oppilaalle suositellaan ryhmään hakeutumista. Joustavan perusopetuksen ryhmään oppilaat tulevat

monien syiden takia. Useimmilla oppilailla on ongelmia koulunkäynnin kanssa, poissaoloja, huono koulumenestys, motivaationpuute tai muita ongelmia. Tavanomainen opetustyyli ei ole motivoinut jopolaisia opiskelemaan vaan siihen tarvitaan vaihtoehtoisia menetelmiä. Ryhmässä pääasia onkin saada oppilaiden koulumotivaatio kasvamaan siten, että he selviävät peruskoulusta niin että, mahdollisuus jatko-opintoihin säilyy.

Jopossa opiskelevat oppilaat tulevat 7-9-luokilta, mutta myös lisäopetuksen 10-luokalta oppilaan on mahdollisuus päästä ryhmään. Oppilaan perheen on myös oltava sitoutunut asiaan, koska oppilaalla saattaa tulla poissaoloa kotoa leirikoulujen ja koulutuskokeiluiden takia. Oppilaat opiskelevat ryhmässä yhdestä kolmeen vuoteen. Joustavan perusopetuksen luokassa noudatetaan perusopetussuunnitelman perusteita, mutta opiskelutavat ovat erilaiset verrattuna muihin koululuokkiin. Opetussuunnitelman pohjalta ryhmän vetäjä muokkaa oppilaille sopivat oppimistehtävät tehtäväksi työpaikoilla ja muissa oppimisympäristöissä. Muita oppimisympäristöjä voivat olla esimerkiksi leirikoulut, opintokäynnit tai koulutuskokeilut. (Numminen & Ouakrim-Soivio 2007, 79.)

Jokaiselle oppilaalle laaditaan oppimissuunnitelma tai henkilökohtainen opetusjärjestelyitä koskeva suunnitelma HOJKS, jonka mukaan oppilas opiskelee. Oppimissuunnitelma koostuu työpaikkaopiskelusta ja luokkaopiskelusta, joka on laadittu oppilaan kiinnostusten mukaisesti ja oppimistyyliä vahvistavasti. Oppilas voi suorittaa työpaikkajaksoja opiskeluaikanaan noin 8-10 ja ne ovat kestoltaan noin 4-6 viikkoa. Työpaikkajaksojen aikana oppilaalla on koulupäiviä, joiden aikana oppilasta ohjataan oppimistehtävien kautta ottamaan vastuuta omasta opiskelustaan ja oppimisestaan työpaikalla. (Numminen & Ouakrim-Soivio 2007, 22)

2.1.2 Joustavan perusopetuksen tarkoitus ja tavoitteet

Joustavalla perusopetuksella tarkoitetaan niitä toimintamuotoja, joilla ehkäistään peruskoulun keskeyttämistä ja oppilaiden jäämistä ilman päättötodistusta. Yhtenä päämääränä on mahdollistaa toisen asteen opintoihin pääsemisen. Joustavalla perusopetuksella pyritään vaikuttamaan koulun toimintatapoihin ja auttaa opettajia kohtaamaan haastavia nuoria. Joustavan perusopetuksen tavoitteena on muokata koulujen toimintatapoja niin, että ne vastaavat paremmin nuorten yksilöllisiin tarpeisiin. Oppilaan koulunkäynnin tukemiseksi

käynnistetään oppilaalle sopivia opiskelumuotoja, jotka tukevat päättötodistuksen saamista ja noudattavat perusopetussuunnitelmaa. Joustavassa perusopetuksessa kehitetään myös tukimuotoja, jotka tukevat varhaista ongelmien havaitsemista, ongelmiin puuttumisen varhaisia keinoja, tuki- ja neuvontapalveluita jotka tukevat nuoren elämää sekä työpainotteisia oppimismenetelmiä. Joustava perusopetus tehostaa moniammatillista yhteistyötä eri organisaatioiden välillä, esimerkiksi koulun, sosiaalitoimen, nuorisotoimen, toisen asteen koulutuspaikkojen ja nuorten työpajojen. (Opetushallitus 2010)

Nuorten kannalta joustavan perusopetuksen tavoitteena on elämänhallintakeinojen lisääntyminen. Nuoret saavat opetuksen avulla keinoja selvitä elämästä paremmin ja oppivat elämässä tarvittavia jokapäiväisiä taitoja. Nuorille annetaan opetuksen kautta kokemuksia työssäoppimisesta, työelämästä ja työpainotteisista opetusmenetelmistä. Nuoret saavat oppia työelämässä tarvittavia tietoja ja taitoja turvallisessa ympäristössä ja saavat kuvan siitä, millaista työtä haluavat tulevaisuudessa tehdä. Tärkein tavoite nuorten kannalta on päättötodistuksen saaminen peruskoulusta ja sen jälkeen siirtyminen opiskelemaan toiselle asteelle, ammattikouluun tai lukiokoulutukseen. Jatko-opiskelupaikka on tärkein asia nuorelle elämän nivelvaiheessa, jossa aikuistuminen ja kehityksen mukana meneminen tapahtuu. Joustavan perusopetuksen tarkoituksena nuorten kannalta on ehkäistä koulumotivaation heikkenemistä, puuttua varhain ongelmatilanteisiin ja ehkäistä koulutuksesta putoamista.

Joustava perusopetus antaa kouluille mahdollisuuden edistää koulujen ja työelämän yhteistyötä ja tuoda kouluun moniammatillista osaamista työelämän puolelta. Koulut saavat myös ulkopuoliset oppimisympäristöt tehokkaammin käyttöön kun opetusta järjestetään koululuokkien ulkopuolella. Tärkein tavoite koulujen kannalta on luoda ja ottaa käyttöön yksilöllisiä opetusmuotoja jotka perustuvat toiminnallisuuteen ja työelämälähtöisyyteen sekä vakiinnuttaa edellä mainitut toiminnot osaksi perusopetusta kouluissa. Opettajien työn kannalta tavoitteena joustavassa perusopetuksessa on antaa opettajille uusia keinoja ongelmien varhaiseen havaitsemiseen, lisätä moniammatillisen yhteistyön mahdollisuutta sekä antaa opettajille kokemuksia uudentyyppisistä, toiminnallisista opetusmenetelmistä.

Kunnissa joustavan perusopetuksen kautta tavoitteena on yhdistää eri hallinnonaloja hahmottaakseen paremmin oppilaiden kokonaistilanteita ja hallitakseen niitä. Kuntien tehtävänä on kehittää kouluhyvinvointia ja joustava perusopetus antaa välineitä kehittää hyvinvointia kouluissa ja lisää toimintamalleja nuorten tukemiseen. Joustava perusopetus vähen-

tää kuntien sosiaalitoimien menoja ehkäisemällä nuorten syrjäytymistä. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2009)

2.1.3 Joustavan perusopetuksen opetuksen keinot

Joustavan perusopetuksen ryhmässä panostetaan toiminnallisiin opiskelumenetelmiin sekä työssä oppimiseen. Pääasia toiminnallisten oppimismenetelmien käytössä on se, että motivoidaan oppilaita opiskeluun sekä parempaan koulumenestykseen. Jotkin toiminnalliset oppimismenetelmät ovat täysin yksilöllisiä, jota noudattaa vain yksi oppilas koko ryhmästä. Yksilölliset menetelmät motivoivat oppilaita parhaiten, koska silloin heidän ei tarvitse sopeutua opetustyyliin, joka ei motivoi heitä. Toiminnallisuutta kehitetään jokaisen oppilaan kanssa yksilöllisillä oppimismenetelmillä, joita noudatetaan opiskelussa. Joustavan perusopetuksen ryhmässä opiskelu voi tapahtua oikeassa työelämässä jopa suurelta osin.

Työpaikkaopiskelu on JOPO®: n toiminnallinen oppimismenetelmä, jossa asioita opetellaan oikeassa työpaikassa. Joustavan perusopetuksen oppilaat ovat suorittaneet opintojaan työpaikoilla noin 17 prosenttia opiskeluajastaan (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2008). Työpaikalla suoritetaan oppimistehtäviä, jotka on laadittu yhdessä opettajan, oppilaan ja työpaikkaohjaajan kanssa. Työpaikalla oppilasta ohjaa työpaikkaohjaaja oman työnsä ohella. Työpaikkaohjaajat perehdytetään tehtäväänsä koulun puolesta ennen oppilaan saapumista työpaikalle. Koulu tekee sopimuksen oppilaan ohjauksesta työpaikan kanssa ennen kuin oppilas aloittaa jakson työpaikalla. JOPO®: n opettaja ja nuorisotyöntekijä seuraavat oppilaan menestymistä työpakkaopinnoissa yhdessä työpaikkaohjaajan kanssa ja käyvät tarvittaessa työpaikalla ohjaamassa oppilasta. Työpaikkaopiskelun oppimistehtävät arvioidaan. (Työpaikkaopiskelu 2012)

Joustavassa perusopetuksessa yhdeksi tärkeimmistä opetusmenetelmistä on nousemassa elämyspedagogiikka. Elämyspedagogiikka liittyy yhteen ihmisen järjen, tunteet ja fysiikan ja antaa sen kautta mahdollisuuden sisäiseen kasvuun ja oppimiseen. Yleisesti elämyspedagogiikkaan on liitetty ihmiskäsitys, jonka mukaan jokaisessa ihmisessä on jotain hyvää ja sitä kehittämällä saadaan aikaan sisäistä kasvua. Elämyspedagogiikka vaatii opettajalta vahvaa ammattitaitoa ohjata nuoria kädentaidoissa, luonnossa liikkumisessa,

selviytymistaitojen oppimisessa sekä sosiaalistavassa ryhmätyöskentelyssä. Usein joustavan perusopetuksen ryhmät aloitetaan leirikoululla joka pidetään koululuokan ulkopuolella, yleensä maaseudulla. Ruukin yläkoulun joporyhmä on aina aloittanut toimintansa leirikoululla, joka on järjestetty pohjoisessa mökkiolosuhteissa. Leirikoululla varmistetaan sosiaalisten suhteiden alkaminen heti ryhmän aloitettua. Elämyspedagogiikan tavoite joporyhmässä on tutustuttaa oppilaat uusiin luokkatovereihin, opettajiin ja oppilaaseen itseensä. Oppilas joutuu luottamaan monissa tehtävissä itseensä, luokkatovereihin ja opettajiin, jolloin luottamuksen syntyminen tapahtuu heti alussa. (Outward Bound Finland ry 2011)

2.1.4 Aiempi tutkimus joustavan perusopetuksen vaikuttavuuden arvioinnista

Joustavan perusopetuksen vaikuttavuudesta on tehty aiemmin tutkimus, jossa JOPO®-hankkeen vaikuttavuutta arvioidaan oppilaiden tilanteen muuttumisella lukuvuoden aikana. Lisäksi tutkimuksessa arvioidaan sitä, miten erilaiset toimintamenetelmät ovat vaikuttaneet oppilaiden kehittymiseen. Vaikuttavuuden arviointi perustui tutkimuksessa koulujen ja kuntien itsearviointeihin, oppilaiden ja huoltajien palautekyselyihin, sidosryhmähaastatteluihin sekä oppilaskohtaisiin seuranta-aineistoihin. Joustavan perusopetuksen tukena on alusta saakka ollut kehittävä arviointi, jossa arvioinnin tavoitteena on tuottaa koko hankkeen ajan uutta tietoa asiasta ja tuoda tieto heti hyödynnettäväksi hankkeen kehittämisessä. Joustavan perusopetuksen tutkimushankkeessa aineistonkeruumenetelmäksi valittiin verkkolomakkeet, osallistuva havainnointi, teemahaastattelut, keskustelut ja ryhmäarvioinnit koulutuspäivillä sekä verkkopohjainen projektiympäristö. Joustavan perusopetuksen vaikuttavuuden arvioinnin tavoitteena oli paikallistaa ne asiat mihin joustava perusopetus vaikuttaa. Vaikuttavuuden arviointitutkimuksessa käytettiin hyväksi aiempia hankkeen väliraportteja sekä ensimmäisen toimintavuoden arviointia.

Tutkimuksen mukaan joustava perusopetus oli onnistunut tavoitteissaan hyvin. Vaikuttavuuden arviointitutkimuksesta käy ilmi, että tutkituista 90 prosentin opiskelutilanne on parempi kuin ennen joustavan perusopetuksen ryhmässä aloittamista. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2008 B) Tutkimuksesta tuli esille se, että joustavan perusopetuksen myötä oppilailta oli vähemmän poissaoloja koulusta ja oppilaat olivat menestyneet paremmin niin sosiaalisissa suhteissa kuin opinnollisestikin. Opiskelumotivaatio ja opiskelumenetelmät olivat parantuneet sekä palaute opetuksesta oli ollut hyvää niin oppilailta kuin sidosryhmil-

täkin. Vaikuttavuuden arvioitiin johtuvan seuraavista osatekijöistä: pienryhmäopetuksesta ja henkilökohtaisesta tuesta, vaihtelun tarjoaminen teoriaopintoihin työpaikkaopiskelulla, moniammatillinen tuki ja yhteistyö sekä aktiivisen puuttumisen malli poissaolojen seurannassa. Joustavan perusopetuksen hyveeksi on asetettu oppilaskeskeisyys.

Tärkeältä ainakin minusta tuntuu, että opetuksen lähtökohta on muuttunut huomattavasti enemmän oppilaan tarpeista lähteväksi, ei niinkään opsin tai opettajan. Näin se on oltavakin, koska nuoret ovat monen ison ratkaisun porsuassa, joista pienin ei ole, jatkaako opiskelua vai onko katu houkuttelevampi. (Viesti Studiumin keskustelualueella)(Opetus- ja kulttuuriministeriö 2008)

Työpaikkaopiskelu nähtiin tutkimuksessa epäselvänä, koska ristiriitoja oli ilmennyt tutkimukseen osallistuneiden ryhmien asian käsittämisessä. Osa ryhmistä näki työpaikkaopiskelun oppimistehtävien tekoympäristöksi, kun taas osa koki työpaikkaopiskelun parantavan elämönhallintataitoja ja ura- ja ammatinvalinta tavoitteiden täyttymisellä. Tutkimuksen mukaan tulevaisuudessa työpaikkaopiskelun tavoitteita täytyy tarkentaa, jotta ne olisivat yksiselitteisiä. Joustavan perusopetuksen vaikuttavuutta täytyy arvioida sidosryhmien antaman palautteen kautta. Sidoryhmät antavat arvokasta tietoa siitä, miten joustava perusopetus on oikeasti vaikuttanut oppilaaseen ja hänen kanssaan toimimiseen. Tutkimuksessa eräs huoltaja kommentoi asiaa seuraavasti:

Ennen lapsemme siirtymistä JOPO-ryhmään olimme kotona koko perhe väsyneitä ja päällimmäisenä oli tunne, että kukaan ei meitä ymmärrä eikä osaa auttaa. Tähän ryhmään siirtymisen myötä olemme saaneet ympärillemme loistavan apuverkon; opettaja, avustaja, perheneuvola, sosiaalityöntekijä. Kaikkia näitä olemme hyödyntäneet tämän JOPO-’prosessin’ aikana ja lopputulos on loistava. Perheemme voi hyvin, jaksamme jälleen vahvan nuoremme kanssa, nuorellamme on jatko-opiskelupaikka haettuna ja varsin selkeä kuva tulevaisuudesta, koulu sujuu paremmin. Enää ei tarvetta millekään palaverille ole, elämme tasapainoista, normaalia perhe-elämää ja murrosikäkin alkaa jo taittua. Toivottavasti tämä vain on totta eikä unta – tunne on näin päällimmäisenä. Moneen vuoteen ei elämä ole tuntunut tältä – olemme kuin uudelleen syntyneet tai uskoon tulleet, vaikka kumpikaan näistä ei ole käytännössä tapahtunut. (Huoltaja) (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2008)

Joustava perusopetus on tutkimuksen mukaan vähentänyt koulupudokkaiden määrää. Varhaisen puuttumisen näkökulman mukaan peruskoulun yläluokilla tapahtuva interventio on liian myöhäinen, koska ongelmien kasautuminen alkaa yleensä jo alakoulussa. Oppilaiden tulevaisuusorientaatio on vahvistunut ja tulevaisuus nähdään valoisana.

Joustava perusopetus on onnistunut vaikuttamaan oppilaiden elämänhallintaan esimerkiksi ajanhallintaan ja käyttäytymiseen liittyviin perusasioihin. Joustava perusopetus on lisännyt koulun ja kodin yhteistyötä ja tällä tavalla parantanut oppilaan tukiverkostoa. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2008)

2.2 Koulupudokkuus

Koulua koskevassa lainsäädännössä ja opetussuunnitelmassa on alettu kiinnittämään yhä enemmän huomiota oppilaisiin, jotka ovat syrjäytymisvaarassa sekä syrjäytymisen ennaltaehkäisyyn koulussa. Suurinta huomiota on ryhdytty kiinnittämään niin sanottuihin koulupudokkaisiin, jotka jäävät ilman peruskoulun päättötodistusta, peruskoulun jälkeen ilman koulutuspaikkaa tai keskeyttävät toisen asteen opintonsa. Koulupudokas jättää koulunkäynnin ennen oppivelvollisuuden suorittamista tai ei suorita koko peruskoulun oppimäärää (Tilastokeskus.) Koulutus on nykyisin tavoitteiden mukaan tärkeä vaihe nuoren elämässä. Koulutuksen kautta nuori löytää oman paikkansa yhteiskunnassa, ymmärtää yhteiskuntaelämän vaatimat kansalaistaidot sekä kiinnittyy työelämään. Koulutuspaikan ulkopuolelle jäämistä pidetään vakavana uhkana nuoren syrjäytymiselle ja se voi pahimmillaan johtaa eristäytymiseen yhteiskunnasta, työelämästä ja sosiaalisista suhteista. (Ahola & Galli 2010, 132) Koulunkäynnin ongelmat eivät yleensä johdu yksittäisistä tapahtumista vaan kyseessä on prosessi. Koulunkäynnin keskeyttämisprosessi alkaa yleensä jo alakoulusta, jossa lapsi saa negatiivisen kokemuksen koulunkäynnistä ja alkaa vieraantua siitä. Koulunkäynnin nivelvaiheet ovat yleensä vaikeita oppilaille ja silloin keskeyttämisriskit ovat suurimmillaan. (Euroopan komissio 2011)

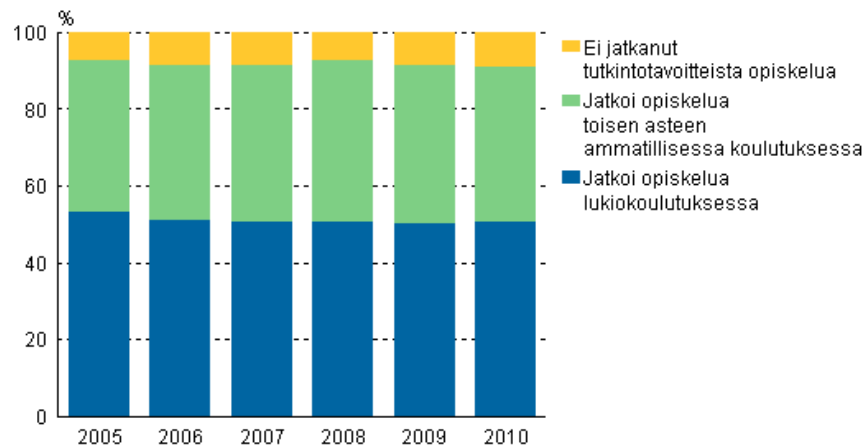
Kansainvälisesti koulupudokasongelma on merkittävä. Koulunkäynnin keskeyttää vuosittain noin kuusi miljoonaa nuorta, joka on yli 14 prosenttia kaikista eurooppalaisista koululaisista. Koulupudokkuus altistaa nuoren työttömyydelle, köyhyydelle ja syrjäytymiselle. Koulupudokkuudella on vaikutuksia yksilön elinajan tulotasoon ja hyvinvointiin ja terveyteen. Koulutuksen ulkopuolelle jäämisellä on suuri vaikutus yksilölle itselleen, mutta se vaikuttaa myös valtioiden talouskasvuun sekä kilpailukykyyn. Koulutuksen ulkopuolelle jääneet ovat yleensä passiivisempia yhteiskunnallisissa asioissa ja se aiheuttaa ongelmia demokraattisissa valtioissa. Nyky-yhteiskunnat tarvitsevat ammattitaitoista työvoimaa ja veronmaksajia, koska tulevaisuudessa veronmaksajien ja eläkkeensaajien suhde muuttuu

epäsuhtaiseksi ja ongelmia saattaa ilmetä. Euroopan Unioni on hyväksynyt Euroopan komission toimintasuunnitelman, jonka tavoitteena on vähentää koulupudokkaiden määrää vuoteen 2020 mennessä alle 10 prosenttiin ikäluokasta. Eurooppa 2020-strategian mukaan Euroopan Unioni pyrkii tukemaan nuoria entistä paremmin sekä varmistaa, että yli 40 prosentilla nuorista on korkeakoulututkinto. Nuorten koulutustason parantaminen ehkäisee työttömyyttä ja köyhyyttä. Koulunkäynnin keskeyttäneistä 52 prosenttia oli työttömänä tai työmarkkinoiden ulkopuolella Euroopassa vuonna 2009. Vaikka koulunkäynnin keskeyttäneet olisivat työelämässä, heillä olisi alhaisempi tulotaso, työsuhteet olisivat epävarmempia sekä he ovat yleensä riippuvaisia sosiaaliavustuksista.

Euroopan komission 2020-strategiassa kerrotaan kolmesta koulupudokkuutta vähentävästä teemasta: ehkäisevät toimenpiteet, interventioitoimenpiteet ja kompensatioitoimenpiteet. Koulunkäynnin keskeyttämisten vähentämiseksi olisi keskityttävä ehkäiseviin toimenpiteisiin, joilla mahdollistetaan jo aikaisessa vaiheessa puuttuminen oppilaan heikkoon koulumenestykseen ja muihin liitännäisongelmiin. Ehkäisevien toimenpiteiden tarkoituksena on ehkäistä sellaisten olosuhteiden syntyminen, joissa koulunkäynnin keskeyttämiseen johtavat tapahtumat voivat saada alkunsa. Laadukas varhaiskasvatus edesauttaa lapsen sujuvaa koulunkäyntiä. Interventioitoimenpiteillä on tarkoitus tarttua ongelmiin heti niiden ilmettyä ja pyrkiä estämään koulunkäynnin lopettamista. Interventioitoimenpiteet voivat kohdistua koko oppilaitokseen tai yksittäisen oppilaan koulunkäyntiin. Kompensatioitoimenpiteet mahdollistavat koulunkäynnin koulupudokkaille. Ne tarjoavat uuden mahdollisuuden koulunkäyntiin esimerkiksi rahoitustuella ja muilla erilaisilla tukimenetelmillä. Euroopan Unionin tasoinen kansallinen yhteistyö antaa lisäarvoa koulunkäynnin keskeyttämisen ehkäisyyn. Kansalliset tavoitteet tukevat valtiollisia tavoitteita ottaen huomioon kunkin jäsenmaan olosuhteet. Kansainväliset tavoitteet antavat valtiotasolla uusia mahdollisuuksia tarttua koulupudokasongelmaan tehokkaasti. (Euroopan komissio 2011)

Koulupudokkaiden aktivointia varten ovat JOPO®-ryhmät, joiden pääasiallisena tavoitteena on katkaista koulupudokkaiden negatiivinen kierre opintojen parissa. Vuonna 2010 9-luokan päättäneiden sijoittuminen jatko-opintoihin oli edellisvuosia vaikeampaa. Ilman tutkintoon johtavaa koulutuspaikkaa jäi yli 9 prosenttia 9-luokan päättäneistä nuorista. (Tilastokeskus)

Alla olevasta kuvio 1:stä näkee, kuinka tutkintotavoitteiseen opiskeluun päässeet nuoret ovat vähentyneet jonkin verran. Vuodesta 2005 nuorten määrä on vähentynyt kahdesta kolmeen prosenttia. Huolestuttavaa asiassa on se, että koulutuspaikkoja vähennetään entisestään joten sijoittuminen jatko-opintoihin vaikeutuu edelleen tulevaisuudessa.

KUVIO 1. Peruskoulun 9. luokan päättäneiden välitön sijoittuminen jatko-opintoihin 2005 - 2010, % (Tilastokeskus)

2.3 Syrjäytyminen

Yhteiskuntatieteissä syrjäytymisellä tarkoitetaan yleensä yksilöiden tai perheiden ajautumista yhteiskunnassa yleisesti sopivana pidetyn elämäntavan, resurssien hallinnan tai elintason ulkopuolelle (Simpura, Moisio, Karvonen & Heikkilä 2008) Syrjäytyminen käsitellään yleensä moniulotteisena prosessina huono-osaisuuden kasautuessa samoille henkilöille tai perheille. Sosiaalisesti syrjäytynyt nuori, voi olla syrjäytynyt, vaikkei tule taloudellisesti huono-osaisesta perheestä. Sosiaalinen syrjäytyminen liitetään hyvin usein myös taloudelliseen syrjäytymiseen, mutta se voi olla myös tästä riippumatonta. Nuorten syrjäytymisen ehkäisyllä tarkoitetaan kaikkia niitä keinoja, joilla syrjäytymiseen johtava kehitys pyritään katkaisemaan (Valtiontalouden tarkastusvirasto, 2007.)

Vanhempien ongelmat voivat tuottaa myös nuorelle erinäisiä ongelmia. Nuori ihminen saa elämisen mallinsa kotoa ja vanhempien esimerkki on ensiarvoisen tärkeä. Nuori voi syrjäy-

tyä sosiaalisesti, taloudellisesti tai koulutuksellisesti. Sosiaalisesti syrjäytynyt nuori, voi olla syrjäytynyt, vaikei tule taloudellisesti huono-osaisesta perheestä. Sosiaalinen syrjäytyminen liitetään hyvin usein myös taloudelliseen syrjäytymiseen, mutta se voi olla myös tästä riippumatonta. Sosiaalinen syrjäytyminen tarkoittaa sosiaalisesta elämästä ulkopuolelle jäämistä, joka voi aiheuttaa eristäytyneisyyttä ja esimerkiksi masennusta. Nuorten mielestä syrjäytyminen on vain sosiaalisesta elämästä ulkopuolelle jäämistä. Nuorten mielestä taloudellinen tai koulutuksellinen syrjäytyminen ei ole ongelma vaan he pitävät tärkeimpänä syrjäytymisen muotona sosiaalista syrjäytymistä. (Ahola & Galli, 2010. 133)

Perusopetus on koko ikäluokan tavoittava oppimisympäristö ja myös keskeinen lasten kasvu- ja kehitysympäristö. Perusopetuksen tarkoituksena on tarjota kaikille Suomessa asuville lapsille ja nuorille yhdenvertaista kasvua, itsetuntoa ja kehitystä tukevaa opetusta. Peruskoululla on voimakas vaikutus lapsen myöhempään hyvinvointiin ja sijoittumiseen koulutukseen ja työelämään. Perusopetuksen tavoitteena on myös ehkäistä syrjäytymistä. (Mannerheimin Lastensuojeluliitto Ry 2012) Joustavalla perusopetuksella on tavoitteena ehkäistä syrjäytymistä, joten se sopii syrjäytymisen uhan alla olevien nuorten tukimuodoksi. Perusopetuksen tavoitteena on luoda pohja elinikäiselle ja elämänlaajuiselle oppimiselle. Koulun keskeinen tehtävä on mahdollistaa oppilaan oman potentiaalin kasvaminen täyteen mittaansa, mahdollistaa oppiminen ja jatkuva kehittyminen. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2010)

Yhteiskunnan muutokset vaikuttavat lasten ja nuorten kokemaan turvallisuuteen ja hyvinvointiin. Perherakenteiden muutokset voivat vaikuttaa siihen, että vanhemmuus ei enää näyttäydy lapselle siten kuin se aiemmin teki. Vanhempi saattaa kantaa kasvatustuon yksin, sukulaisuussuhteet jäävät etäisiksi ja yhteisöllisen vastuun kantaminen poistuu kokonaan ihmisten muuttaessa paljon. Nämä tekijät vaikuttavat lapsen kehitykseen hyvin paljon ja saattavat vaikeuttaa hyvän itsetunnon kehitystä. Peruskoulun päämääränä on tarjota oppilaille yhdenvertainen oppimisympäristö, jossa on turvallista kasvaa ja kehittyä. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2010)

Syrjäytyminen on prosessi, joka on hankala katkaista. Nuoren asioihin täytyy puuttua heti, kun ongelmia alkaa ilmetä. Ensimmäisenä nuorella on vaikeuksia koulussa, sosiaalisessa ympäristössä tai kotona. Seuraavaksi kouluallergia ilmenee koulussa alisuoriutumisena tai sen keskeyttämisenä. Koulunkäynnin keskeyttämisen jälkeen nuori ei kelpaa työmarkkinoille ja ajautuu siten työttömäksi. Nuoren elämäntilanne johtaa syrjäytymiseen, jota kuvastavat sosiaaliavustuksilla toimeentulo, työn vieroksunta, kriminalisoituminen, alkoholi-soituminen, eristäytyminen tai muu vastaava marginalisoituminen. Tämä tilanne saattaa lopulta kärjistyä nuoren täydelliseen laitostumiseen tai eristämiseen muusta yhteiskunnasta. (Takala 1992) Peruskoulun keskeyttämisellä on monia huonoja vaikutuksia nuoren elämään. Syrjäytymisen prosessi on niistä haastavin. Joustava perusopetus vastaa peruskoulussa tähän haasteeseen ehkäisemällä syrjäytymistä erilaisella opetusmenetelmällä, joka motivoi nuoria paremmin opiskeluun.

Syrjäytyminen voi aiheuttaa masennusta. Masennuksen pitkittyessä palaaminen työelämään voi olla haasteellista ja pahimmassa tapauksessa pitkä poissaolo työelämästä voi ennakoida työkyvyttömyyseläkettä. Parhaimmillaan työ voi edesauttaa masennuksesta toipumista ja toimintakykyä sekä vähentää syrjäytymistä. Työ antaa uuden toimintaympäristön, jossa on pärjättävä ja joka antaa onnistumisen kokemuksia. Koulupudokkuuden ja sen jälkeisen syrjäytymisen vaikutukset ovat pitkäkantoisia. Työllistyminen on hyvin vaikeaa ilman ammattitutkintoa, työttömyyden jatkuessa nuori joutuu turvautumaan sosiaaliavustuksiin ja tulot ovat huonot. Elintaso on vaatimaton ja se voi aiheuttaa masennusta. Syrjäytyminen on monisyinen prosessi, johon vaikuttavat asiat ovat laajoja. Lasten vanhemmilla on suuri vaikutus lapsen kehitykseen ja sitä kautta myös syrjäytymisen mahdollisuuteen.

3 AINEISTON KERUU JA ANALYYSI

Tutkin opinnäytetyössäni Ruukin yläkoulun joustavan perusopetuksen ryhmän oppilaiden elämän muuttumista ryhmään liittymisen jälkeen. Tutkimusta sosiaalisesta näkökulmasta ei ole tehty aiemmin, ja tarvetta sen selvittämiseksi on olemassa. Aiemmin joustavaa perusopetusta on tutkittu vaikuttavuuden arvioinnilla. Opetusministeriö keräsi vuonna 2008 624 oppilaan lähtötiedot joiden kautta muutosta voitiin arvioida. Vaikuttavuuden arvioinnin kautta ei kuitenkaan saatu yleispäteviä tuloksia, sillä ryhmän vaikuttavuus oppilaisiin oli hyvin yksilöllistä. Yleisesti vaikuttavuus oli positiivista, koska jopa 90 prosenttia joustavan perusopetuksen oppilaista oli hyötynyt ryhmästä jollain tavalla. (Opetus- ja kulttuuriministeriö) Halusin tutkimuksessani saada nimenomaan nuoren äänen kuuluviin. Innoittajana teemahaastattelulle oli BIKVA -arviointi, joka etenee tutkittavalta nousevien teemojen mukaan. (Krogstrup.2004)

3.1 Laadullinen tutkimus ja teemahaastattelu

Kvalitatiivinen tiedonkeruu tarkoittaa tutkimusmenetelmää, jonka kautta ymmärretään yksilön toimintaa ihmisten asettamien merkitysten avulla. (Vilka 2005) Tutkimusmenetelmäni on laadullinen tutkimusote, jonka tarkoituksena on tuottaa uutta tietoa haastatteluun valituilta ihmisiltä. Laadullisessa tutkimuksessa käytetään usein teemahaastattelua ja näiden avulla olen suorittanut aineiston keruun tutkimukseeni. Laadullisessa tutkimuksessa on tärkeää se, että tutkija ei sekoita omia uskomuksiaan, arvojaan tai asenteitaan tutkimustuloksiin. Tutkija yrittää ymmärtää haastatteluiden tuloksia, näkökulmia ja ilmaisuja. Tärkeää on pyrkiä vuorovaikutukseen haastateltavien kanssa, jotta tutkimusaineisto olisi mahdollisimman luotettava. Laadullisessa tutkimusotteessa tulkintavaiheessa aineistoa pyritään järjestämään ja ymmärtämään, jotta kaikki tarpeellinen tieto tulee esille. (Tilastokeskus)

Teemahaastattelussa halutaan saada selville jotain tietystä aihepiiristä, mutta ei voida ennakoida sitä, millaisia vastauksia saadaan. Teemahaastattelulle ominaista on se, että jokin sen näkökulmista on sovittu, mutta ei kuitenkaan kaikkia. Teemahaastattelu tuo haastateltavien oman äänen kuuluviin mahdollisimman hyvin. (Hannila & Kyngäs, 2008)

Valitsin tutkimukseni haastattelutavaksi teemahaastattelun, koska en tiennyt tarkalleen, mistä asioista nuoret tulevat puhumaan. Valitsin teemat sen mukaan, mitkä omat tietoni ja kiinnostuksen kohteeni tutkimuksellisesti olivat ryhmän toiminnasta. Joustavan perusopetuksen ryhmän ohjaajat vaikuttivat myös teemavalintoihin kertomalla, mitä tietoa he nuorilta kaipaavat. Ensimmäinen teema käsitteli perusasioita vastaajista. Tarkoitukseni oli tällä teemalla selvittää sitä, miltä pohjalta vastaaja vastaa kysymyksiin eli kuinka kauan hän on opiskellut ryhmässä ja millä luokalla hän on. Toinen teema liittyi syihin, miksi oppilas on tullut ryhmään. Tällä teemalla halusin saada paremman käsityksen siitä, millaisten syiden takia oppilaat tulevat ryhmään.

Kolmas teema pureutui vastaajan koulumenestykseen. Teemassa käsitelin sitä, onko erilainen opetusmenetelmä vaikuttanut vastaajan koulumenestykseen ollenkaan ja millä tavalla. Tätä aihetta joutui kartoittamaan monien vastaajien kanssa pidempään, koska nuoret eivät osanneet ajatella, mitkä kaikki asiat ovat voineet muuttua eli he eivät yhdistäneet esimerkiksi poissaolojen vähentymistä koulumenestykseen. Vastaajien kanssa kartoitettiin myös sitä, että mitkä ongelmat koulussa ovat vähentyneet. Neljäs teema selvitti ryhmän vaikutuksia vastaajan sosiaalisiin suhteisiin. Teemaa oli vaikea käsitellä, koska tähän aiheeseen tuli tietoa myös muiden teemojen kautta. Vastaajat osasivat pohtia sitä, miksi joustavan perusopetuksen ryhmä ei ollut vaikuttanut sosiaalisiin suhteisiin. Teema nousi kuitenkin nuorten mielestä yhdeksi tärkeimmistä asioista, joka oli nostettava esille. Viides teema käsitteli myös sosiaalisia suhteita kiusaamisen kannalta. Teema selvitti sitä, onko joustavan perusopetuksen ryhmään liittyminen aiheuttanut kiusaamista ryhmän sisällä tai muualla kouluympäristössä.

Kuudes teema käsitteli vastaajien tulevaisuuden suunnitelmia joustavan perusopetuksen ryhmän jälkeen. Vastaajat kertoivat asiasta mielellään ja teeman käsittely vei paljon aikaa. Teeman kautta pääsin ymmärtämään paremmin sitä, miksi vastaajat ovat päätyneet joustavan perusopetuksen ryhmään, koska vastaajat kertoivat tulevaisuudestaan pohtien laajasti kaikkia käsiteltyjä teemoja. Teema seitsemän selvitti, nuorten mielipiteitä erilaisista opetusmenetelmistä, joita joustavan perusopetuksen ryhmä käyttää. Teemaa ei kuitenkaan haluttu nostaa tutkimukseen esille, koska tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää vaikutuksia.

Ryhmähaastattelussa teemoista käsiteltiin vielä sosiaalisia suhteita sekä kartoitettiin yleistä mielipidettä ryhmän toiminnasta. Ryhmätilanteessa vastaajilta tuli vielä tarpeellista tietoa varsinkin ryhmän sisäisistä suhteista sekä ryhmän vaikutuksista elämään. (LIITE 1)

3.2 Aineiston analyysi

Tutkimukseni toteutettiin haastattelemalla kahdeksaa joustavan perusopetuksen oppilasta keväällä 2010. Kaikki ryhmän oppilaat eivät halunneet lähteä tutkimukseen mukaan, joten vastaajamäärä jäi hieman odotettua pienemmäksi. Haastattelut tehtiin yksilöhaastatteluina ja niiden jälkeen pidettiin vielä ryhmähaastattelu, johon osallistui kaikki yksilöhaastatteluissa olleet oppilaat. Haastattelut äänitettiin nauhureilla, jolloin haastattelija ja haastateltava pystyivät keskittymään haastatteluun, eikä haastattelijan tarvinnut kirjoittaa vastauksia ylös haastattelun aikana. Haastatteluiden jälkeen vastaukset litteroitiin kirjalliseen muotoon. Litteroinnin jälkeen suoritettiin aineiston analyysin kokoamalla kymmenestä alkuperäisestä teemasta samaa asiaa käsittelevät vastaukset. Näiden kautta nousi esille tutkimukseni kolme tärkeintä teemaa, jotka olen esittänyt tutkimustuloksissa. Nämä kolme teemaa nousivat suoraan haastatteluista, vaikka tutkimuksen alussa hain tuloksia vain nuorten sosiaalisen elämän kehittymiseen. Otin tutkimukseeni mukaan kaikki kolme teemaa, koska nuorten mielestä ne olivat tärkeät nostaa esille.

Yksilöhaastatteluiden pohjaksi oli laadittu seitsemän teemaa, joiden lisäksi selventäviä kysymyksiä kysyttiin oppilailta yksilöllisesti. Ryhmähaastattelussa käsiteltiin kahta teemaa. (LIITE 1) Oppilaille ei ollut lähetetty kysymyksiä etukäteen, vaan kysymykset tulivat esille ensimmäistä kertaa vasta haastattelutilanteessa. Kysymykset oli laadittu yhteistyössä JOPO®-ryhmän ohjaajien kanssa, jotta ne palvelisivat heitä parhaalla mahdollisella tavalla. Joustavan perusopetuksen ryhmän ohjaajat halusivat tietoa varsinkin nuorten sosiaalisen elämän muutoksesta ryhmään liittymisen jälkeen.

Oppilaiden vanhemmilta pyydettiin haastattelua varten suostumus kirjallisesti, koska haastateltavat olivat alaikäisiä. Kaikki lupahakemukset tarkistettiin ennen haastatteluja ja niiden pohjalta haastateltavat otettiin mukaan tutkimukseen. Oppilaat saivat itse päättää haluavatko osallistua tutkimukseen vai ei. Oppilaille selvitettiin että haastatteluiden vastauksia tullaan käyttämään opinnäytetyössä ja kaikki vastaukset käsitellään nimettöminä. Oppilaat olivat erittäin tarkkoja siitä, että kenenkään heidän henkilökohtainen mielipide ei saa tulla

esille niin, että se on tunnistettavissa. Haastatteluiden analyysistä ei tule esille se, kuka oppilaista on vastannut tietyllä tavalla vaan vastauksia on käsitelty niin, että anonyymiys säilyy. Haastattelut tapahtuivat rauhallisessa tilassa, jossa oli vain haastattelija ja haastateltava. Haastattelutilanne järjestettiin koulupäivän aikana ja niin, että nuoret saivat itse päättää missä järjestyksessä haluavat haastateltavaksi tulla. Tutustuin nuoriin jo etukäteen luokkaolosuhteissa, joten suhde heihin oli tuttu ja haastattelutilanteessa oppilaan ei tarvinnut jännittää haastattelijaa.

4 TUTKIMUSTULOKSET

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää Siikajoen kunnan Ruukin yläkoulun joustavan perusopetuksen ryhmän vaikutuksia ryhmässä opiskelevien nuorten elämään. Nuorten yksilöhaastatteluista saatiin hyvin aineistoa tutkimukseen. Käsittelin vastaukset teemoittain jolloin haastateltavien anonyymiys säilyy mahdollisimman hyvin. Teemahaastatteluiden kautta saadaan kuuluville oppilaiden ääni, joka on tärkein kanava saada lisää tietoa joustavan perusopetuksen toimivuudesta perustasolla. Nuorten näkemyksistä on noussut esille seuraavat teemat, joihin joustava perusopetus on heidän mielestään vaikuttanut. Tutkimuksen keskeisten teemojen avulla saaduista vastauksista sain sisällön analyysillä keskeiset joustavan perusopetuksen vaikutukset Ruukin yläkoulussa. Keskeisimmät vaikutukset olivat joustavan perusopetuksen vaikutukset koulumenestykseen, sosiaalisiin suhteisiin ja tulevaisuuden suunnitelmiin.

4.1 Joustavan perusopetuksen vaikutukset koulumenestykseen

Yhtenä tutkimuskysymyksenä oli se, miten joustavan perusopetuksen ryhmä on vaikuttanut koulumenestykseen. Tutkimukseni aihe oli sosiaaliselta näkökulmalta. Kolmella vastanneista arvosanat ovat nousseet. Osalla näistä vain vähän, mutta kuitenkin suunta on parempaan päin. Kolmella nuorista koulumenestys on yleisesti parantunut. Koulumenestyksen paraneminen käsittää käyttäytymisen opetustilanteissa, sekä käyttäytymiseen muita oppilaita kohtaan. Kaksi nuorista kertoi koulumotivaation nousseen hyvin paljon ryhmään liittymisen jälkeen. Monet nuorista tulivat ryhmään juuri motivaatio-ongelmien vuoksi, joten koulunkäynnin mielekkyys on noussut ryhmässä opiskelevilla.

Oppilaiden ongelmat koulussa olivat vähentyneet. Kaikki vastaajat kertoivat vaikeuksien vähentyneen sen jälkeen, kun luottamus opettajiin oli syntynyt. Yksi nuorista kertoi sen, että hän tulee kouluun useammin kuin, silloin kun hän opiskeli isommassa ryhmässä. Poissaolot tunneilta olivat vähentyneet kahdella vastaajista. Tätä voidaan ajatella motivaation nousuna koulunkäyntiä kohtaan. Kaksi vastaajista nosti esille sen, että läksyjen tekeminen on helpompaa ja niiden tekeminen on lisääntynyt joustavaan perusopetuksen ryhmään liittymisen jälkeen.

Erään vastaajan mielestä hänen ajankäytönhallintansa on parantunut ryhmään liittymisen jälkeen. Hän tulee kouluun ajallaan, vaikka ennen ryhmää hän oli usein myöhässä koulusta. Yksi nuorista kertoi vastuunoton lisääntyneen omasta koulumenestyksestä. Urakkamuotoinen opetus edellyttää vastuullisuutta omasta tekemisestään aikuisen valvonnassa.

Yleisesti vastauksista tuli ilmi se, että vaikutukset koulumenestykseen olivat pelkästään myönteiset. Haastateltavat korostivat sitä, että turvallisessa ryhmässä opiskelu on rauhallisempaa ja opettajilla on aina aikaa vastata kysymyksiin ja paneutua oppilaan kanssa käsiteltävään aiheeseen.

4.2 Joustavan perusopetuksen vaikutukset sosiaalisiin suhteisiin

Joustavan perusopetuksen vaikutukset nuorten sosiaalisiin suhteisiin tutkimukseni perusteella näyttivät olevan hyvin vähäisiä. Nuoret olivat säilyttäneet vanhan kaveripiirinsä ja siihen ryhmässä olo ei ole vaikuttanut. Monissa perheissä vastanneiden mukaan tilanne on rauhoittunut, sen myötä kun nuoren koulunkäynti on parantunut eikä siitä aiheesta tarvitse riidellä.

Vastanneista suurimman osan mielestä joustavan perusopetuksen ryhmällä ei ole ollut mitään vaikutuksia sosiaalisiin suhteisiin. Vastanneista kahden mielestä vaikutus on ollut vähäistä. Vastauksista voi päätellä sen, että joustavan perusopetuksen vaikutukset nuorten sosiaalisiin suhteisiin ovat vähäisiä. Vastauksiin vaikuttaa suurelta osin se, että suurin osa haastatteluun osallistuneista nuorista olivat jo aiemmin Ruukin yläkoulun oppilaita ja sosiaaliset suhteet olivat muodostuneet jo aiemmin nuorten keskuudessa. Kukaan haastatelluista ei ollut tullut toiselta paikkakunnalta uuteen ryhmään vaan oppilaat olivat saman paikkakunnan nuoria.

Opetusmenetelmien kautta nuoret kokivat saaneensa lisää varmuutta toimia uusissa tilanteissa. Vastanneista suurin osa kertoi rohkeutensa kasvaneen, koska työpaikkajaksojen asioista pääsi itse sopimaan työnantajan kanssa ja työpaikalla joutui työskentelemään osana muuta työyhteisöä. Työpaikkaopiskelu sai haastatelluiden nuorten kaverit kateellisiksi ryhmässä olosta, koska työpaikkaopiskelu oli mielenkiintoista ja ei tarvinnut olla koulu- luokassa opiskelemassa.

Osa vastanneista kertoi saaneensa joustavan perusopetuksen ryhmästä uusia kavereita. Kaikki olivat tienneet toisensa jo aiemmin, mutta kaverisuhde kehittyi vasta ryhmässä olo aikana. Opiskeluaikana osa oli saanut uusia kavereita myös toisista koulun luokista, joten kaverisuhteiden kehittyminen ei tapahtunut pelkästään oman luokan sisällä. Vaikutukset sosiaalisiin suhteisiin olivat siinä mielessä myönteisiä, koska nuorten käyttäytyminen heidän omasta mielestään oli parantunut, jolloin oli helpompi saada uusia kavereita. Kontaktin luominen uusiin ihmisiin oli parantunut, koska rohkeutta toimia uusissa tilanteissa oli tullut lisää. Ennen ryhmään liittymistä uusien ihmisten tapaaminen ja heidän kanssaan puhuminen olivat nuorten omasta mielestä ujoituttanut, mutta ei enää ryhmässä olo aikana.

Sosiaalisia suhteita käsitteleviin kysymyksiin vastanneiden mukaan elämä kotona oli rauhoittunut jonkin verran. Nuoret kertoivat, että kotona ei tarvinnut enää riidellä koulunkäynnistä, koska se sujui paremmin ja poissaolot olivat vähentyneet. Vanhemmat olivat rennompia vastanneiden mukaan.

4.3 Joustavan perusopetuksen vaikutukset tulevaisuuden suunnitelmiin

Joustavan perusopetuksen tavoitteena on taata nuorelle pääsy jatko-opintoihin toisen asteen oppilaitokseen. Huonon koulumenestyksen ja motivaationpuutteen vuoksi tämä on joustavan perusopetuksen nuorilla usein vaikeaa. Kaikki tulevaisuuden suunnitelma- kysymyksiin vastanneista nuorista, kertoivat, että pääsy jatko-opintoihin tuli realistiseksi joustavan perusopetuksen myötä. Ennen ryhmään liittymistä suurella osalla ryhmän nuorista jatko-opintoihin pääseminen oli ollut hyvin epätodennäköistä.

Kahdella haastatelluista nuorista tulevaisuuden suunnitelmat ovat olleet aina selvillä, eikä niihin ole tullut muutosta ryhmässä olo aikana. Nuoret kuitenkin kertoivat, että: ” nyt on helpompi päästä amikseen, kun koulu menee paremmin.” Näiden nuorten tapauksessa joustava perusopetus on vahvistanut mahdollisuuksia suunnitella tulevaisuutta varmemmin, mutta joustava perusopetus ei ole kuitenkaan muuttanut suuntaa, vaikka mahdollisuudet parempaan ovat kasvaneet.

Yksi nuorista kertoi ennen ryhmään liittymistään ajatelleen, että ei pääse ikinä minnekään, mutta parantuneen koulumenestyksen myötä, lukio-opinnot ovat alkaneet kiinnostamaan ja aikookin hakea opiskelemaan ylioppilastutkintoa. Yksi haastatelluista kertoi, että nykyisin uskaltaa ajatella sitä, että peruskoulun jälkeen on mahdollista hakea jatko-opintoihin ja sinne on mahdollista myös päästä. Ennen ryhmää mahdollisuudet olivat haastatellun omien sanojen mukaan mitättömät, eikä olisi ollut mitään mahdollisuutta päästä opiskelemaan toiselle asteelle.

Eräs haastatelluista on saanut oman alansa selville työpaikkaopiskelun kautta. Hän oli käynyt työharjoittelussa itseään kiinnostavassa paikassa ja jakson aikana tulevaisuuden suunnitelmat olivat kirkastuneet ja motivaatio opiskella paremmin oli kasvanut. Aiemmin haastatellulla ei ollut ollut mitään suuntaa tulevaisuudelle eikä erityistä kiinnostusta mitään alaa kohtaan. Työharjoitteluun hän oli lähtenyt kuitenkin mielenkiinnolla ja sieltä hän tunsi löytäneensä oman alansa.

Yksi nuorista kertoi saaneensa kesätöitä työpaikkaopiskelun kautta. Kaikki nuoret kertoivat saaneensa uusia kavereita työharjoittelupaikoista ja käyvänsä joissain paikoissa myös vapaa-ajalla. Yleisesti ottaen, nuorten tulevaisuuden suunnitelmat olivat selkiytyneet työpaikkaopiskelun myötä. Kaikki haastatelluista nuorista olivat hakemassa yhteishaussa sitten, kun se tulee jokaisen kohdalla ajankohtaiseksi, eikä kukaan aikonut jäädä pitämään väli vuotta.

5 JOHTOPÄÄTÖKSET

Tutkimukseni tavoitteena oli selvittää, miten joustava perusopetus on vaikuttanut Ruukin yläkoulun ryhmän oppilaiden elämään ryhmään liittymisen jälkeen. Siikajoen kunnassa haluttiin tuloksia siitä, miten joustava perusopetus on vaikuttanut nuoriin. Tein tutkimukseni teemahaastattelulla, jolloin oppilaiden kokemukset tulevat esille äärettömän hyvin. Haastattelin ryhmän oppilaita yksilö- ja ryhmähaastatteluin keväällä 2010, jolloin ryhmä oli toiminut muutaman vuoden. Rajasin aiheen sosiaaliseen näkökulmaan, sillä pedagogiselta näkökannalta tutkimusta on jo tehty. Tutkimuksen yhtenä tavoitteena oli tuoda lisää tietoa oppilaiden kokemuksista ryhmän toiminnasta ryhmää vetäville viranomaisille.

Perusteellisen vastauksen ryhmän vaikutuksista nuorten elämään olisi saanut silloin, kun olisi ottanut tutkimukseen mukaan niin sosiaalisen näkökulman kuin pedagogisen näkökulmankin. Tein aiheen rajauksen oman osaamistasoni mukaan, sillä pedagogiseen osamiseen olisi tarvittu erilaista tietoa kuin minulta opintojeni myötä löytyy. Yksilöhaastatteluiden kautta sain kerättyä suuntaa antavaa tietoa ryhmän vaikutuksista nuorten elämään.

Tutkimuksestani käy selville se, että joustavan perusopetuksen ryhmän vaikutukset ovat olleet nuoriin pelkästään positiivisia ja Opetus- ja kulttuuriministeriön vaikuttavuuden arviointitutkimuksen mukaan näin on myös aiemmin todettu olevan. Haastateltavat nuoret olivat opiskelleet ryhmässä vuodesta kahteen vuoteen, joten heillä oli aiheesta jo pidempi aikaista kokemusta. Kaikkien tutkimukseen osallistuneiden koulumenestys oli parantunut edes hieman ja koulunkäynti oli haastatelluiden mielestä sujuvampaa. Koulunkäynnin ongelmat olivat pienentyneet tai loppuneet kokonaan esimerkkinä poissaolot koulusta. Kaikki haastateltavat kertoivat koulumotivaation parantuneen, josta seurauksena koulumenestys oli parantunut. Nuorten mielestä tärkein motivaation nostaja oli opetusmenetelmät, jotka olivat erilaisia ja yksilöllisiä. Opettajilla oli enemmän aikaa oppilaalle verrattuna tavalliseen luokkaan haastateltavien mielestä.

Tutkimustulosten mukaan joustavalla perusopetuksella ei ollut suurta vaikutusta nuorten sosiaaliseen elämään vaan suurin vaikutus oli koulumenestyksessä. Tulevaisuuden suunnitelmat selkiytyivät jokaisella vastaajalla työpaikkakokeilujen kautta. Tulevaisuuden suunnitelmiin tullut vaikutus on se, että ryhmän kautta oppilaat ovat uskaltaneet ajatella pääse-

vänsä opiskelemaan toisen asteen oppilaitoksiin, kun ennen ryhmää pääseminen olisi ollut vaikeaa.

Tulosten perusteella voidaan todeta, että joustavalla perusopetuksella on positiivisia vaikutuksia nuoren koulumenestykseen sekä jatko-opintoihin siirtymiseen. Tuloksista voidaan päätellä se, että joustava perusopetus on saavuttanut tavoitteensa taata oppilaille peruskoulun päättötodistus sekä auttaa oppilasta pääsemään peruskoulun ja toisen asteen koulutuksen nivelvaiheen yli.

Tutkimuksen eettisyys on otettu huomioon tutkimustulosten selvityksessä. Tutkimukseni tuloksia on mahdotonta yleistää koko joustavaa perusopetusta koskeviksi, koska tutkimukseen osallistui pieni joukko kaikista joustavassa perusopetuksessa opiskelevista nuorista. Opetuksen vaikutukset ovat hyvin yksilöllisiä jokaiselle nuorelle. Opetus- ja kulttuuriministeriön aiemman tutkimuksen mukaan, tuloksia ei voi yleistää kaikkia kattaviksi, koska opetusmenetelmät ja ryhmien rakenne vaihtelevat eri ryhmissä. Aiemmin tehdyn vaikuttavuuden arviointitutkimuksen tulokset olivat pääasiassa positiivisia ja myös tämä tutkimus tukee tätä väitettä. Tutkimukseni tuloksista on pääteltävissä se, että joustava perusopetus parantaa nuorten mahdollisuuksia suorittaa peruskoulu päätökseen sekä sen kautta ehkäistä syrjäytymistä. Joustava perusopetus on hyvä keino estää koulupudokkuutta, jolloin Suomi voi päästä Euroopan Unionin asettamiin tavoitteisiin peruskoulun suorittaneiden määrässä. Euroopan Unionin tavoitteena oli, että koulupudokkuus vähenisi jokaisessa jäsenmaassa alle 10 prosentin ikäluokasta. Suomessa peruskoulun keskeyttäneitä ja ilman päättötodistusta jääneitä oli vuonna 2010 -2011 180 kappaletta. (Tilastokeskus 2012)

6 POHDINTA

6.1 Tulosten pohdinta

Tutkimukseeni joustavan perusopetuksen ryhmästä sain hyvin tietoa haastatteluiden avulla. Haastatteluissa vastaajat vastasivat monipuolisesti ja yrittivät parhaansa. Tutkimustuloksia voi kuvailla lyhyesti positiivisiksi. Tarkoitukseni oli selvittää miten Siikajoen kunnan Ruukin yläkoulun joustavan perusopetuksen ryhmä on vaikuttanut ryhmässä opiskelevien nuorten elämään. Haastatteluiden vastauksista nousi esille kolme teemaa: vaikutukset koulumenestykseen, vaikutukset tulevaisuuden suunnitelmiin sekä vaikutukset sosiaalisiin suhteisiin. Vaikutukset koulumenestykseen olivat positiivisia, kaikilla haastatteluun osallistuneilla nuorilla koulumenestys oli parantunut ryhmään liittymisen jälkeen. Tulevaisuuden suunnitelmiin joustava perusopetus oli vaikuttanut myönteisesti. Osalla vastanneista suunnitelmat olivat vahvistuneet, osa oli saanut täysin uusia ammattivaihtoehtoja ja osa koki löytäneensä sen oman alan työpaikkaopintojensa kautta. Joustavan perusopetuksen tavoitteiden mukaan ryhmän tarkoituksena on taata oppilaille päättötodistus ja kaikki haastatellut suorittivat peruskoulun oppimäärän ryhmässä olo aikanaan.

Joustavan perusopetuksen vaikutukset nuorten sosiaalisiin suhteisiin olivat pieniä mutta positiivisia. Osa haastatelluista oli saanut uusia kavereita ryhmästä ja muualta koulusta. Joidenkin vastanneiden välit vanhempiin olivat parantuneet koulunkäynnin sujumisen vaikutuksesta. Kukaan vastaajista ei ollut kokenut kiusaamista joustavan perusopetuksen ryhmässä olostaan. Tuloksia voidaan luonnehtia kaikin puolin positiivisiksi, koska negatiivisuutta ei tullut esille lainkaan haastattelutilanteessa.

On hienoa huomata, että haasteellista syrjäytymisen prosessia on ryhdytty ehkäisemään ajoissa ja tehokkaasti luomalla joustavan perusopetuksen ryhmät. Tulevaisuudessa on tärkeä ehkäistä nuorten ajautumista syrjäytymisen tielle, koska yhteiskunta tarvitsee yhä enenevässä määrin työntekijöitä ja sitä kautta veronmaksajia pyörittämään yhteiskuntaa. Euroopan Unionin asettamat tavoitteet vuoteen 2020 mennessä ovat hyvänä motivaation lähteenä kehitettäessä joustavaa perusopetusta eteenpäin.

6.2 Tutkimuksen eettinen pohdinta

Tutkimukseni on toteutettu eettisiä arvoja kunnioittaen. Olen sisäistänyt sen, että tutkimukseeni osallistuu ns. haavoittuvaan ryhmään kuuluvia ihmisiä, jonka takia tutkimuksen eettisyys on hyvin tärkeää. Olen pitänyt huolen vastaajien anonymiuden säilyttämisestä kaikissa tilanteissa ja kenenkään yksittäisen vastaajan vastauksia ei voi tutkimuksesta havaita. Kertoessani tutkimuksesta, painotin vastaajien vapaata tahtoa osallistua tutkimukseen sekä sitä, että anonymiys säilyy koko ajan.

Alaikäisten vastaajien huoltajilta on varmistettu lupahakemuksella lapsen mahdollisuus osallistua tutkimukseen. Tällä vältytään siltä, että ryhmän oppilaat olisivat joutuneet osallistumaan tutkimukseen velvollisuudesta eivätkä omasta halusta. Alaikäisten kohdalla tulee kysymykseen myös se, että ei uskalleta kieltäytyä tutkimukseen osallistumisesta.

Laadullisessa tutkimuksessa tavoitteena on luoda toimiva vuorovaikutussuhde haastattelijan ja haastateltavan välille, mutta on tärkeä pystyä myös erottamaan omat mielipiteet oikeasta tutkimusaineistosta, minkä haastateltava antaa. Haastattelijana täytyy pystyä kohtaamaan vaikeita asioita mitä haastateltava kertoo ja on pystyttävä arvioimaan, mikä on tärkeää tutkimuksen kannalta ja mistä aineistosta saattaa tulla esille vastaajan henkilöllisyys. Tutkimuksen tulosten esille tuomisessa on periaatteena avoimuus ja rehellisyys. Näitä arvoja olen toteuttanut koko tutkimuksen ajan. (Koivisto 2003)

6.3 Opinnäytetyöprosessin pohdinta

Opinnäytetyön tekeminen oli hyvin pitkä prosessi. Aloitin prosessin vuonna 2010 ja pikkuhiljaa se on muotoutunut valmiiksi. Tutkimusprosessin vieminen opintojen rinnalla oli palkitsevaa, koska teoriaopinnot ja tutkimustyö nivoutuivat yhteen kasvattaen ammatillista osaamista. Prosessin hallinnassa on ollut pieniä ongelmia, jotka ovat pitkittäneet sitä, mutta toisaalta se on ollut myös palkitsevaa, kun on ollut aikaa perehtyä huolellisesti tutkittavaan aiheeseen ja tutkimusmenetelmiin.

Opinnäytetyön aiheen valitseminen oli vaikeaa, koska oli paljon tarjolla hyviä aiheita. Valikoin aiheekseni joustavan perusopetuksen ryhmän, koska pidän nuorten kanssa työskente-

lystä ja olen seurannut mielenkiinnolla koulumaailman kehittymistä nuorten tarpeisiin sopivaksi. Joustava perusopetus valikoitui aiheekseni myös siksi, että se on hyvin ajankohtainen aihe, koska hyvin useat sosiaalialan ammattilaiset eivät ole koskaan kuulleetkaan joustavasta perusopetuksesta syrjäytymisen ehkäisyn keinona. Sosiaalialan ammattilaiset ovat avainasemassa ehkäisemässä lasten ja aikuisten syrjäytymistä, joten on ollut erittäin suuri tarve tuottaa lisää tietoa tästä toimivasta menetelmästä syrjäytymistä ehkäisemässä.

Opinnäytetyöprosessin aikana joustava perusopetus on kehittynyt huimaa vauhtia. Kehityksen mukana pysyminen on aiheuttanut sen, että tietoja on päivitettävä tutkimukseen aika ajoin, jotta tutkimuksessa käytettävä tieto on mahdollisimman ajankohtaista. Aikaisempien tutkimustulosten löytäminen oli hyvin hankalaa, koska tutkimusta aiheesta ei ole tehty. Ainoastaan Opetus- ja kulttuuriministeriö on tehnyt vaikuttavuuden arviointitutkimusta joustavan perusopetuksen toiminnan alusta saakka ja saanut kattavat tulokset tutkimuksesta.

Tutkimusta tehdessäni, olen saanut paljon uusia kokemuksia itselleni ammatillisesti. Sosionomina olen saanut itselleni kuvan siitä, millaisia keinoja peruskouluille on annettu ehkäisemään nuorten syrjäytymistä. Tutkimus oli haastava toteuttaa nuorten parissa ja sen avulla olen saanut kokemusta toimia nuorten kanssa myös vaikeiden asioiden äärellä. Olen oppinut toimimaan asiantuntijana ryhmissä ja olen oppinut tuomaan omaa osaamistani esille muiden ammattilaisten keskuudessa. Tärkein asia minkä olen tutkimusta tehdessäni saanut, on se, että olen ymmärtänyt ja sisäistänyt tutkimuksen tarpeen sosiaalialalla ja päässyt tekemään sitä käytännössä. Uskon, että kokemus on hyväksi tulevassa työelämässä.

6.4 Jatkotutkimusaiheet

Tutkimukseni kautta nousevia tutkimusaiheita olisivat nuorten kokemusten esille tuominen erilaisista toimintaympäristöistä, jotka ovat tärkeitä nuorille. Sosiaalialan ammattilaiset ovat avainasemassa tuomassa kuuluville nuorten ääntä sieltä, missä nuoria on paljon. Nuorilla on tarve päästä kertomaan, millaisia palveluita he haluavat käyttää ja mitkä heitä parhaiten auttavat. Nuorten kokemusten esille tuominen saattaisi lisätä nuorten innokkuutta osallistua päätöksen tekoon, koska silloin he tuntisivat tulleen kuulluiksi.

Mielenkiintoinen tutkimusaihe olisi pidemmän ajan seuranta, jossa selvitetään joustavan perusopetuksen oppilaiden elämän sujumista toisella asteella ja siitä eteenpäin. Tutkimuksessa voisi olla tietoa siitä, onko joustavan perusopetuksen ryhmään osallistunut oppilas välttynyt syrjäytymiseltä myöhemmässä elämässään vai onko hän ajautunut syrjäytymisen prosessiin. Tutkimuksen tekeminen on tärkeää, koska vain silloin voidaan nähdä pitkän ajan vaikutukset ryhmässä opiskelleelle oppilaalle. Samalla saadaan myös tietoa siitä, toimiiko joustavan perusopetuksen ryhmä niin, että oppilas hyötyy siitä siten, että motivaatio elämäntapaansa kasvaa niin paljon, että pystyy huolehtimaan elämästään myös aikuisena.

LÄHTEET

- Ahola, S. & Galli, L. 2010. Ohipuhuttu nuoruus, Nuorten elinolot - vuosikirja. Helsinki: Yliopistopaino s.132-133.
- Euroopan Komissio. 2011. Komission tiedonanto Euroopan parlamentille, neuvostolle, Euroopan talous- ja sosiaalikomitealle sekä alueiden komitealle. Www-dokumentti. Saatavissa: http://ec.europa.eu/education/school-education/doc/earlycom_fi.pdf. Luettu 24.4.2012
- Hannila, P. & Kyngäs, P. 2008. Teemahaastattelu laadullisessa tutkimuksessa. Opinnäytetyö. Helsingin ammattikorkeakoulu. Helsinki.
- Kalland Mirjam. 2012. Perusopetuksen yleisten valtakunnallisten tavoitteiden sekä perusopetuksen tuntijaon uudistusta valmistelleen työryhmän ehdotukset. Mannerheimin Lastensuojeluliitto Ry. Saatavissa: <http://www.mll.fi/?x34302=15058385#>. Luettu 25.4.2012.
- Koivisto, K. 2003. Koettu hallitsematon minuus psykoottisen potilaan hoitotyön lähtökohdaksi. Oulun Yliopiston kirjasto.
- Krogstrup, H. 2004. Asiakaslähtöinen arviointi Bikva-malli. Helsinki: Stakes.
- Opetushallitus. 2010. Joustavaa perusopetusta koskeva kehittämistoiminta, JOPO®. Www-dokumentti. Saatavissa: http://www.oph.fi/kehittamishankkeet/joustava_perusopetus. Luettu 14.2.2012.
- Opetushallitus. 2011. Perusopetus. Www-dokumentti. Saatavissa: http://www.oph.fi/koulutus_ja_tutkinnot/perusopetus. Luettu 1.3.2012.A.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. Koulupudokkaiden aktivointi/Joustava perusopetus. Www-dokumentti. Saatavissa: http://www.minedu.fi/OPM/Koulutus/artikkelit/koulupudokkaiden_aktivointi/index.html Luettu 20.2.2012.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2008. Jopo®-toiminnan vaikuttavuuden arviointi/Joustava perusopetus. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2008/liitteet/opm36.pdf?lang=fi>. Luettu 20.3.2012. A.
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2008. Joustava perusopetus ehkäisee peruskoulun keskeyttämistä - tiedote. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.minedu.fi/OPM/Tiedotteet/2008/10/jopo.html?lang=fi>. Luettu 25.4.2012. B
- Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2010. Perusopetus 2020- yleiset valtakunnalliset tavoitteet ja tuntijako. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.minedu.fi/export/sites/default/OPM/Julkaisut/2010/liitteet/okmtr01.pdf>. Luettu 25.4.2012.
- Outward Bound Finland ry. 2011. Elämyspedagogiikka. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.outwardbound.fi/experiential-learning>. Luettu 24.4.2012
- Manninen, J. & Luukannel, S. 2008. Opetusministeriön julkaisuja 2008: 36. Helsinki: Yliopistopaino.
- Numminen, U. & Ouakrim-Soivio N. 2007. Opetusministeriön julkaisuja 2007: 15. Helsinki: Yliopistopaino.

Simpura Jussi, Moisio Pasi, Karvonen Sakari, Heikkilä Matti 2008, Uudet ja vanhat sosiaaliset ongelmat, Teoksessa Suomalaisten hyvinvointi 2008, Stakes, Helsinki.

Sallan kunta. 2012. Työpaikkaopiskelu. Www-dokumentti. Saatavissa: http://www.peda.net/veraja/salla/sallatunturin_koulu2/jopo/tyo. Luettu 24.4.2012.

Takala Mikko. 1992. ”Kouluallergia”- yksilön ja yhteiskunnan ongelma. Tampereen yliopiston kasvatustieteenlaitos, väitöskirja. Acta Univervitatis Tamperensis ser A vol 335.

Tilastokeskus. Koulupudokas. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://www.stat.fi/meta/kas/koulupudokas.html>. Luettu 1.4.2012.

Tilastokeskus. 2012. Peruskoulun koulupudokkaat vuosina 1999/2000- 2010/2011. Www-dokumentti. Saatavissa: http://www.stat.fi/til/kkesk/2010/kkesk_2010_2012-03-20_tau_002_fi.html. Luettu 25.4.2012.

Tilastokeskus. 2011. Sekä peruskoulun 9.luokan päättäneiden että uusien ylioppilaiden välitön pääsy jatko-opintoihin oli 2010 edelleen edellisvuotta vaikeampaa. Www-dokumentti. Saatavissa: http://www.stat.fi/til/khak/2010/khak_2010_2011-12-13_tie_001_fi.html. Luettu 1.2.2012.

Tilastokeskus. Laadullisen ja määrällisen tutkimuksen erot. Www-dokumentti. Saatavissa: <http://stat.fi/virsta/tkeruu/01/07/>. Luettu 4.4.2012.

Valtiontalouden tarkastusvirasto. 2007. Toiminnantarkastuskertomus 146/2007. Edita Prima Oy.

Vilka Hanna 2005, Tutki ja kehitä, Tammi, Helsinki.

LIITTEET

LIITE 1.

Yksilöhaastattelu:

Teema 1: Perusasiat

Teema 2: Syyt miksi ryhmässä

Teema 3: Koulumenestys

Teema 4: Vaikutukset sosiaalisiin suhteisiin

Teema 5: Kiusaaminen

Teema 6: Tulevaisuuden suunnitelmat

Teema 7: Erilaiset opetusmenetelmät

Ryhmähaastattelu:

Teema 1: Sosiaaliset suhteet ryhmän sisällä

Teema 2: Mielenpide ryhmän toiminnasta